

HOUTEN GEVEL NA VIJFTIG JAAR INTACT

BIJZONDERE BOERENSCHUUR

De houten gevelbekleding van een boerenschuur ziet er na een halve eeuw nog opvallend goed uit, zo constateerde SHR.

SHR is mede betrokken bij het werkveld dat milieuberekeningen maakt voor bouwproducten, op basis van de LCA-systematiek (Life Cycle Assessment). Het resultaat is een EPD (Environmental Product Declaration) waarin alle toegewezen milieu-effecten van de productie, de constructie, het onderhoud, de afbraak en de afvalverwerking van een product worden verrekend. De toegewezen milieu-effecten zijn bepaald op grond van Europese normen en aangepast aan de Nederlandse situatie. Het gaat hierbij om effecten als emissies van CO₂ en toxische stoffen, afbraak van de ozonlaag, uitputting van grondstoffen en smogvorming.

In Nederland moet sinds 2012 bij een bouwaanvraag een milieuberekening worden toegevoegd, die gemaakt is met behulp van de Nationale Milieudatabase. De database wordt beheerd door SBK en het aantal producten dat er in zit groeit. De deadline voor het indienen van nieuwe EPD's van bouwproducten was eind maart en spoedig komt de actuelere, uitgebreidere versie beschikbaar voor gebruik.

Eén van de bepalende factoren voor het milieuprofiel van een product is de levensduur. Ontbreekt over de levensduur van een product goed onderbouwde informatie, dan wordt al snel geput uit gepubliceerde data zoals het boek

'Levensduur van bouwproducten' (een uitgave van SBR-CURnet).

BOERENSCHUUR In het kader van milieuberekeningen merkt SHR dat er een gebrek is aan goede onderbouwing over de levensduur van houten producten. Daarom zoeken we oudere projecten waarin hout is toegepast, om zo meer kennis te vergaren over de levensduur.

In Heino, buurtschap de Stoevinghe, stuitte we op een houten boerenschuur uit 1963. Hij wordt gebruikt voor de opslag van boerenmateriaal en gereedschap, heeft een oppervlak van ongeveer 100 m² en een nokhoogte van zo'n 4,5 meter. De houtconstructie betreft gefreesde massieve ronde verduurzaamde grenen palen die netjes bovengronds zijn gemonteerd op het fundament. De gevel bestaat uit gepotdekselde delen van verduurzaamd grenen die in het verleden geschilderd waren maar waar nu nauwelijks verf meer op zit.

Kenmerkend is dat de gepotdekselde delen vaak met twee nagels en dicht bij de kopse kanten zijn vastgezet, waardoor er wat scheuren in het hout zijn gekomen. Verder valt op dat de grote deuren van verduurzaamd vuren er nog strak bijhangen en nog goed functioneren. Al het hout is aantastingsvrij en het hout van de grote deuren is scheurvrij terwijl in de gepotdekselde delen alleen scheuren zitten bij de nagels.

De eerste dertig jaar deed het bouwwerk dienst als opslagschuur, in eerste instantie voor de Heidemij. Toen de schuur niet meer werd gebruikt, is hij in 1995 door de boer uit Heino opgekocht, afgebroken en op het eigen erf weer opgebouwd. Daar staat hij dan alweer ruim twintig jaar. De schuur is al meer dan vijftig jaar in functie en het hout heeft meer te lijden gehad van de verplaatsing dan van de blootstelling aan de weersinvloeden. Blijkbaar werkt de houtverduurzaming goed, want hoewel het hout erg vochtig kan worden - we hebben een houtvochtgehalte van boven de 25% gemeten - was er geen aantasting te zien.

Dit mooie voorbeeld laat zien dat houten constructies, mits goed gemaakt, lang mee kunnen. Het einde van de levensduur van deze schuur is nog niet in zicht. Indien de boer geen andere plannen met zijn land heeft en de schuur niet mechanisch beschadigt, zijn er geen redenen om aan te nemen dat de staat van de schuur in

de komende decennia verslechtert. Geen onderhoud en toch een lange levensduur: dat is goed voor de portemonnee van de boer en ook goed voor het milieu.

REALISTISCH Deze onopvallende oude houtconstructie toont aan welke bijdrage houtconstructies in milieu-opzicht kunnen leveren aan het verduurzamen van de Nederlandse bouw. De praktijkwaarneming geeft een realistisch beeld van de levensduur, die veel langer (tot wel drie maal zo lang) is dan in de literatuur wordt aangenomen. Worden deze realistischere gegevens meegewogen binnen LCA-berekeningen, dan worden ook de berekeningen met de Nationale Milieudatabase realistisch - wat op den duur het houtgebruik zal stimuleren.

Het is goed voor de houtbranche wanneer er meer voorbeelden komen die de werkelijke levensduur van houten producten weergeven. En het is onze overtuiging dat deze langer is dan in de literatuur wordt aangenomen. Deze informatie kan er voor zorgen dat de milieuberekeningen een realistischer beeld geven over houttoepassingen, en dat daarmee een verdere onderbouwing verkregen wordt over het positieve milieu-imago van hout.

Auteur: René Klaassen (SHR) ■

